

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:
8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Kolek (štampelj) znese vselej
30 kr.
Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Velja do konca tekočega leta
po pošti in v Ljubljani za
mesec — 80
posamezne številke po — 7
Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.
Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija v
Blaznikovi tiskarnici na Bregu.

Izhaja

po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

VABILO

k naročevanju na

„SLOVENČA“

za leto 1874.

Po sklepu odborovem bode „Slovenec“ po
novem letu izhajal kakor doslej po trikrat na
teden, da pride vreden čas, ko se bode v
dnevnik spremenil.

„Slovenec“ velja:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl.	— kr.;
„ „ „ „ pol leta 4 „	50 „
„ „ „ „ četrt leta 2 „	30 „
„ „ „ „ en mesec	80 „

V tiskarnici sprejeman:

Za celo leto	8 gl.	40 kr.;
„ pol leta	4 „	20 „
„ četrt leta	2 „	10 „
„ en mesec	— „	70 „
posamezne številke	— „	7 „

Po pošti:

Za celo leto	10 gl.	— kr.;
„ pol leta	5 „	— „
„ četrt leta	2 „	50 „
„ en mesec	— „	90 „
posamezne številke	— „	8 „

Posamezne številke se dobivajo tudi pri
bukvarjih: gg. Ničmanu, na Starem trgu, in
pri Kremžarji, zraven čitalnice.

Naročnina naj se pošilja do opravništva
(administracije) „Slovenca“, na Starem trgu
hiš. št. 163 pri g. Jož. Jeriču, župn. v pok.
(Odda se tudi lahko pri bukvarju g. Ničmanu,
kteri je tam blizu.)

Naročnina se pošilja najceneje po poštinih
nakaznicah (Postanweisungen).

Tudi vabimo častito občinstvo, da se po-
služuje našega **inserirnega oddelka** in to tem
bolj, ker je naš list med vsemi slovenskimi
listi že zdaj najbolj razširjen.

Vredništvo.

Iz Ljubljane, 24. dec.

Zopet gredo po časnikih in drugod, kakor
se čuti, resnobneje od kdaj, za izpraznjeno
stolico ljubljansko razna imena, med njimi
celó tujci, ki nič ne umejo milega našega je-
zika. Z vsim dolžnim spoštovanjem do svojega
dosedanjega vikšega pastirja — saj si je sam
in prostovoljno izvolil svoj odstop — name-
njeni smo danes reči prav resno besedo o ti
zadevi.

Vse enako nam ni in nam ne sme biti,
kdo naj bo naš prihodnji vikš pastir; pa prvo,
menimo, je to, da si ga poiščemo iz srede
domače. To isto misel je izrekel kot čisto na-
ravno načelo že velečastni g. dr. Val. Müller
takrat, ko se je toliko pisalo o njegovem ime-
novanju za škofa ljubljanskega.

Dobro sicer vemo, da ni vsakdo dober za
tako imenitno in silno važen posel, a vendar
menimo, da ga ne bo težko najti, ako pogle-
damo v šematizem. Tu imamo prvega za škofom,
predsednika šesterim najvišim duhovnim kole-
gijam, prošta dr. Janeza Zlat. Pogačarja. Le
ozrimo se z nepristranskim očesom v dolgo-
letni tek njegovega duhovskega življenja, in
prepričali se bomo, da ni treba drugod iskati.
Leta 1834 dovršivši teologijo v Ljubljani, po-
dal se je na Dunaj študirat doktorstvo sv.
pisma. V ne prav treh letih postal je doktor
sv. pisma in izdelal ob enem konkurz za do-
gmatično stolico na ljubljanskem bogoslovju.

Preden je to stolico zasedel, bil je kot kaplan
pri sv. Petru v Ljubljani — Ljubljanci še
zdaj pametijo — vnet dušni pastir in pridigar
sloveč. Kako je pa kot dogmatični profesor
posloval, znano Vam je, mnogobrojnim učen-
cem njegovim po vsi škofiji; kanoniki ste zdaj,
dekani, župniki, vneti delavci v Gospodovem
vinogradu. Kdo izmed Vas ne priznava še dan-
danes vsestranske vednosti in ognjevitve vneme
za sveto vero pri svojem še čisto mladem uče-
niku? Ob enem z dogmatiko tradiral je ne-
ktereta leta odgojeznanstvo na tedanji filozofični
fakulteti, in ravno tam je kot suplent razlagal,
verouk in pridigoval modroslovcem za profe-
sorjem Dagarinom, in isto tako potlej oskrbo-
val stolico starega zakona na teologiji za prof.
dr. Klančnikom.

Leta 1845 je v nepozabljivem škofu Wolfu
dozorela misel ustanoviti za svojo škofijo ne-
kaj prav blagega. Profesor dr. Pogačar mu je
sprožil misel, da najbolj blago delo bi za zdaj
bilo ustanoviti duhovno hišo, v kateri naj bise
izrejevala umna in pravna mladina za dobre
prihodnje dušne pastirje. Žlahno djanje to,
rojaki! Po škofovi želji podal se je na pot ter
si ogledoval mladenšnice v Solnogradu, v Eich-
staedu na Bavarskem in v Gradcu. V Eich-
staedu je škofoval tisti čas grof Reisach, umrli
kardinal. Škof Reisach je imel po rimskem na-
činu izvrstno vredjeno mladenšnico; prijazno
je sprejel poslanca ljubljanskega škofa, vse mu
je skazal deloma sam, deloma razkazati vele-
val, in po obliki Eichstaedtski vredilo se je
ljubljansko Alojzijevišče, gledé notranje in vna-
nje oprave.

Vrnivši se proti domu je obiskal mladenš-
nico v Gradcu, ter bival tam pri duhovnih
vajah, katerim je vodil meditacije Stöger, slav-
nega imena, konsideracije pa ranji škof Zän-
gerle, dragega spomina. Koj tu v Gradcu se

Podlistek.

Sveti Božični dan.

Božič! beseda ta prešine srce malemu
fantiču in mladej deklici, ona ogreje prsa si-
volasemu starcu, ter napolnuje z radostjo baj-
tico siromakovo in krasno poslopje bogatinovo.
Mlado in staro, revno in bogato v veselju po-
zdravlja svete praznike Božične. —

Gora in dolina, polje in vrt — vsa zem-
lja počiva mrzla in otrpnjena pod belo sne-
govo odejo. Prijazni potočič, ki šumlja in se
dalje vije po planjavi, je zakrit s srebrno le-
deno plahto. Po pobeljenih vejah dreves molče
skakljajo ptice ter si iščejo potrebnega živeža.
Solnčni žarki nimajo moči in le malo časa
razsvetljujejo zemljo: dan je kratek, noč dolga.
Skoraj bi rekli, da neprenehoma črna tema
zakriva v mrazu in zimi otrpnjeni svet. In v

tem času milo donijo zvonovi iz tisoč in tisoč
zvonikov in v bliščeče razsvitljenih cerkvah se
razlega tisučerno: „Gloria“, Slava Bogu v viša-
vah, mir ljudem, ki so blage volje! Iz tisuč-
krat tisuč src se veselo razlega: „Kristus nam
se je rodil, pridite, molimo ga!“ Sveta cerkev
praznuje svoj najlepši dan ter je pozabila
britkosti, ki jo stiskajo. Ne bolijo je danes rane,
ktere ji so vsekali trinogi švicarski in nemški,
zatiravci in preganjavci njeni na Laškem in
drugod, vse, bi rekel, je danes ona pozabila,
ker danes obhaja v svatovskem oblačilu rojst-
vo Mesijevo — svete Božične praznike.

Čas, v katerem cerkev ta praznik obhaja,
je živa podoba dobe, v kterej se je rodil zve-
ličar svetá. Pred 1873 leti je črna tema ne-
vednosti in pregrehe zakrivala vesoljni svet.
Omika in vednost tedanjega časa, ktero po-
gostoma naši omikanci tako zelo čisljajo, ni
bila zmožna otajati oklepov ledu, s katerim so
bila obdana srca narodov, ki niso poznali prave
čednosti, prave omike, prave bratovske ljubezni.

Podobna je bila tedanja omika žarkom zimske-
ga solnca, kteremu ni mogoče otajati ledu in
zemlje iz spanja zbuditi. Nevednost in zmota
v verskih rečeh, ostudnost in pregreha v živ-
ljenju je kraljevala v mogočnem rimskem ce-
sarstvu; ni čuda, da so največi duhovi hrepe-
neli po rešenju, da so zdihovali po luči, ki bi
svetu posvetila.

In spolnila se jim je želja, spolnilo se je
upanje! Prisvetila je luč, ki je teme razsve-
tila. Spolnujejo se besede svete cerkve: „Ho-
die melliflui facti sunt coeli. Exortum est in
tenebris lumen rectis corde.“ Iz nebes je luč
prisvetlila v Betlehemiški hlev in od tamkej je
razsvetila temoto svetá, je ogrela mrzla srca
narodov, je ostudno noč poganstva pregnala
ter nov, blažen dan pripeljala.

Luč svete vere, ktero je Betlehemiško dete
na svet prineslo, ima pa svetiti vsim časom,
vsim narodom. Izročil jo je Zveličar svojeje ka-
toliški cerkvi. Zastonj se trudijo brezverci in
mavtarji vsih časov ugasi to luč in prižgati

je profesorju Pogačarju rodila misel, kako potrebne bi bile duhovne vaje tudi za ljubljansko škofijo. Škof Wolf se odloči, napové prve duhovne vaje, leta 1855; in duhovni na Kranjskem, Vi veste, s kako vnebo in v kolikem dozdu nedoseženem številu ste prihajali, 164 Vas je enkrat bilo. Slišali ste pri ti priliki tudi alojzijeveškega vodjo dr. Pogačarja dvakrat, kako Vam je eksercitatorja Sartorija in Serapona spremljal s praktičnimi v živo segajočimi konzideracijami. Ne le vednost, ampak tudi v duhovnem življenju izveden je tedaj mož, na katerega zaupljivo svoje oči obračamo.

Zeló zbuditi višo delavnost na literarnem polju, jel je dr. Pogačar že l. 1848 izdelavati „Laibacher Kirchenzeitung“ in „Slovenski cerkveni časopis“, kateremu je leta 1849 preimenoval ime v „Zgodnjo Danico“. Vtemeljel je s tem prvi slovenski cerkveni časopis, ki je letos že v 26. letu romal po domačih pokrajinah. Leta 1849 je razun „Zgodnje Danice“ vsled posebne želje in s pomočjo svojega prijatelja dr. Schlösa izdajal in redigiral še „Theologische Zeitschrift“ in „Zeit und Ewigkeit“, vse to poleg rednih svojih poslov na dogmatski stolici in pri vodstvu Alojzijevešča. Preveč za ramena enega človeka! Na tem polju združili so se z njim v soglasno delovanje v slovenskem ali v nemških časopisih pisatelji vsim znani, že večkrat omenjeni dr. Schlör, Slomšek, dr. Wiery, dr. Stepišnik, dr. Hoch, dr. Scherer, Kosar, dr. Schneider, dr. Klofutar, dr. Vončina, dr. Polc, Jož. Rozman, Hicinger, Jeran, Marn, Stojan, Krašovic, V. Sežun, Blaž Potočnik, Pintar, M. Ravnikar, L. Dolinar in drugi. Živo literarno gibanje!

Leta 1851 postane dr. Pogačar kanonik stolice ljubljanske in 1858 po škofovem predlogu odbornik deželni stanov. Tužnega srca je svojemu škofu, katerega je tudi o svečanosti zlate maše slavil, kmalo potem moral govoriti mrtvaški govor v stolni cerkvi ljubljanski.

Leta 1864 je kot stolni dekan po muni-
ficenci škofa Widmerja mogel zadostiti svojemu dolgotrajnemu hrepenjenju videti Rim, pokloniti se sv. Očetu, obiskati svetišča večnega mesta in občudovati umotvore nakopičene v Rimu in drugod po Italiji. Želja, povikšati si vednosti, gnala ga je l. 1867 v Pariz, kjer se mu je ponujala vsestranska prilika obiskovati raznotere odgojišnice za mladost, spoznavati iz osebnega občutja francosko duhovstvo in pa tudi ljudstvo, sploh vse tamošnje versko življenje. Vseskozi mu je bilo posebno mar za študije. Ob vatikanskem zboru, ko je blizu šest mesecev bival v Rimu, preživel je večji del pro-

svetu petrolejevo lampo omike in svobode. Da se jim to posreči, pahnjen bi bil svet za 19 stoletij nazaj v temó in noč poganstva, kjer je imela pijanost in nečistost oltarje, kjer so bratje v sponah sužnosti ječali, kjer so se nedolžne žrtve z divjimi zverinami bojevali morale v razveseljevanje in veselje drugim; nazaj bi bili potisnjeni v čase, ko je bila ponižnost, krotkost, bratoljubje in ljubezen sovražnika prazna beseda — celo neumnost in slabost. Krasno opeva nemški pesnik to „luč narodov“ rekoč:

„Ko v temotni noči luč narodov
Zasveti, — ljudje so mirno spali.
Zvezdice svitljeje so bliščale;
Dobrodarna zvezda se prikaže,
In v srce pobožnim modrim reče:
Spolnjena je časov dolga želja,
Spolnjen up; tolažba ljudstva
Danes je rojena. In po zraku
Peli so krilatci: Slava bodi
Bogu v visokosti! Mir na zemji!

stega časa v bogatih ondašnjih knjigarnah, prebiraje in izpisovaje v pospeh dogmatske vednosti imenitne foliante.

To ljubezen do znanstvenega izobraženja je vedno iskal vneti tudi v mladostnih srcih. Znano je to alojzijancem, bogoslovcem in drugim. Počasten z naslovom „Canonicus theologus“ je hotel tudi temu naslovu nekoliko s tem zadostiti, da je nekaj časa razlagal v bogoslovnici nekatere dele sv. pisma po hebrejskem in grškem originalu, ter vodil izdelovanje učnih sestavkov. Kako ga vse zanimiva, kar se tiče napredka šolske mladosti, vé vsak, ki se je že kdaj čudil, da se ne naveliča presedeti toliko ur pri skušnjah, bodi si v bogoslovji ali pa v srednjih šolah. Iz tega izvira zanj neprecenljivi dobiček, da velik del duhovščine po osebi in po zmožnosti pozna.

Znana nam je tudi njegova darežljivost; vemo, da mu nobena žrtva ni pretežka, ako gre za vsakovrstni razvitek naroda, za cerkveno odrejo duhovske mladeži in za učenostno in pravno povzdigo duhovstva; nobeno sredstvo, katero cerkev v ta namen priporoča, nerabljenost ne ostane. Iz njegovih nekdanjih služeb tudi prepričanje dobivamo, da je izurjen v vsih strokih sodnijskega in administrativnega poslovanja ter sposoben in pripravljen braniti pravice sv. cerkve. Njegovo podvzetnost in dolžnost dokazuje že marsikaj, kar smo zgoraj povedali, priča je poslednjič farovško poslopje v Radoljci, v kratkem vse predelano. Zeló pri srcu mu je tudi izboljšanje materialnega stanja vsih duhovnov škofije; priča temu je oni načrt, katerega je, kakor se nam je zanesljivo povedalo, ravno gospod prošt Pogačar izdelal.

Kako čudno je tedaj to, kar se od neke strani čuti, da imenovanje prošta dr. Pogačarja za škofa ljubljanskega bi zbudilo občeno nevoľjo, morda celo upor med duhovniki! Pač bi se pa to utegnilo zgoditi, če bi se po odstranjenju prošta Pogačarja škofiji hotel vriniti kak drug, kateri v primeri s tem, kar je dr. Pogačar že za škofijo ljubljansko storil, ni vreden odvezati jermena njegovih čevljev. Z zaupanjem tedaj rečemo, da ni treba drugod za nas iskati voditelja!

Politični pregled.

V Avstrijskih deželah.

— Vradna „Wiener Zeitung“ je 21. t. m. objavila postavi o daljnem pobiranju davkov in o denarnem posojilu.

In ljudje veselo naj živijo!

In k pastircem revnim pride angelj:
O veselje, ljudstvu se rodil je!

Veseli se toraj razlega po vsem kršanskem svetu, in kdor ima le iskrico kršanstva v srcu, se bo hvaležno spominjal vesele dogodbe božične noči. Ponižno se bo v duhu jaslicam približal, ter pozdravil v njih ležečega s pesnikovimi besedami:

„Ljubljani deček, — Najdem Te tu —
Tu v plenicih — V jamici tu?
... Vedi oj, dete — Jagnje krotko —
Grehe Ti nosiš — Vsega svetá! —
... O nehvaležnost — Trnje in bič —
Smeš, preganjanja — Čakajo Te.“

„Peli kori angelov so v zraku:
Mir veseljel Ino zvezdic kori,
Zapopadek časov vsih in vekov,
Pesmi njihove so dolga jeka.“

J. Bilc.

— V Ogrskem zboru so 22. t. m. volili odbor 21 udov, kateri bodo preiskovali, kako bi se dalo najlože odstraniti slabo gospodarstvo.

Vnanje države.

Francoski prezident Mak Mahon dobil je od turškega sultana lastnoročno pismo in veliki znak Osmanijevega reda.

Bazaine se bode, tako piše „Mon Ua.“, prihodnji torek odpeljal v zapor na otok sv. Marjete.

— Konservativni listi živo pretresajo vprašanje, naj se li Gambetta toži ali ne, ker je kot diktator zlorabil svojo oblast? „Francais“, list vojvode Broglie-a, meni, da ne kaže tožiti, marveč naj konservativni listi na dan spravljajo njegove politične pregrehe in jih očitno sodijo.

Laška. V konzistoriji od 21. t. m. imenovani so od papeža ti-le kardinali: Nascimento, patrijarh Lisabonski; Guibert, nadškof Pariški; Regnier, nadškof Kambreški, ki je pa med tem že umrl; Simor, nadškof Ostrogonski; Tarnoczy, nadškof Solnograški; Barrio, nadškof Valenški; Chigi nuncij v Parizu; Falcinelli, nuncij na Dunaju; Franchi, nuncij v Madridu; Oreglia, nuncij v Lisabonu; jezuit o. Tarkvini in Avguštinec o. Martinelli. „Vaterlandu se iz Rima piše, da so bili cesar sv. Očetu priporočili Simora že pred nekaj časom, Mak Mahona pa so Pij sami vprašali, katerega francoskega škofa naj imenujejo za kardinala. Odgovoril je, da naj si ga izbere sami; zvolili so tedaj nadškofa Pariškega, ki ima veliko zaslug za sv. cerkev; dobri škofi, katere je Francoska po padcu Napoleonovem dobila, izvoljeni so po njegovih nasvetih. V Rimu mislijo, da bodo papež o Veliki noči imenovali še nekaj kardinalov. Laški listi pišejo, da imenovanje novih kardinalov je dokaz, da je papež prost. A papež Klemen VII. je l. 1506. imenoval 14 kardinalov, ko je bil vjet in zaprt v angelski trdnjavi (Engelsburg). — Vlada se je 17. t. m. polastila 16 samostanov. Vzeti in prodati je hotela tudi irski kolegij. Pa irski škofje so se pritožili pri angleškem ministeriju, katero je svojemu poslancu zaukazalo, da naj varuje angleško lastnino. Vlada neki misli podreti tudi cerkev sv. Marije oprostilke, da bodo preiskovali starino. Cerkev „Ara Coeli“, ki je ena najstarejših, hočejo predelati v muzej, cerkev sv. Ignacija pa, kjer počivata sv. Alojzij in sv. Berhman, v nekako centralno knjigarnico za vso laško deželo. Močno se tudi govori, da hočejo papeža pregnati iz Vatikana in mu prepustiti palačo sv. Janeza v Lateranu, kjer so zdaj skoraj sami muzeji. Blaženi sad laške svobode.

Srbski knez je pri vojaščini odpravil telesno kazen.

Iz Amerike se poroča, da bodo odsihmal vsaki teden štirje poštni parniki odšli proti Evropi.

— Angleški konzul v Havani je dobil povelje, poveljnike angleških ladij poklicati v kubansko morje, ker Angležka tirja, da se Španjski namestnik v Santjagu kaznuje. Amerikanci pa neki ne bodo obdržali ladije „Virginus-a“ in jetnikov, ker je po mislih prvega državnega pravdnika Španjska dokazala, da „Virginus“ ni imel pravice razpeti ameriške zastave, ker si je pridobil dotična pisma s krivimi spričali.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor Štajarski.

V 9. seji 17. dec. je predlagal šolski odbor, da ima v realkah francoski jezik učni predmet biti, med angležkim in slovanskim (sic!) pa se prepusti starišem učencev določitev. Toraj na realkah, namenjenih za lepo število Slovencev, ima francoski jezik prednost pred slovenskim, angleški pa naj mu bo enak! In tak predlog se je celo sprejel in profesor Vrečko, rojen Slovenec, ga je zagovarjal! Ne bomo se čudili, ako bo dr. Vrečko kdaj predlagal, da se ima kitajski jezik pri nas staviti v enako vrsto s slovenskim. Baron Walterskirchen je rekel celó, da zadostuje človeku, ako zna slovenski le toliko, kolikor je treba za vsakdanjo rabo. Vladini zastopnik je rekel, da vladí ni namen, slovenski jezik zatirati, pa kako neki bi mogel človek to verjeti, če se slovenščina ima učiti le kot prosti predmet, to je, če se učencem na prosto voljo da, ako se hočejo memo drugih predmetov, s kterimi so že tako preobloženi, še učiti materni jezik! Skušnja uči, da učenci se uče le tega, kar jim je zapovedano, in le malokteri je tako priden, da si število predmetov prostovoljno povikša. Proti predlogu so govorili in glasovali dr. Srncec, dr. Dominkuš in dr. Vošnjak.

V 10. seji 18. decembra je bil na dnevnem redu predlog šolskega odbora o odpravi šolnine in vredjenji učiteljskih plač, ktere se imajo povikšati za 100 gld. na leto, tako da bi znašale 600, 700 in 800 gld. Predlog se je sprejel za specijalno debato potem, ko je Walterskirchnov predlog, da se vsi šolski stroški plačajo iz deželnega zaklada, padel.

V 11. seji se je poslanec dr. Schloffer, kteri je bil neki hudo prijel finančni odbor zaradi očitjanja, da deželni odbor lahkomišljeno dela, odpovedal rajši deželnemu odborništvu, kakor da bi bil svoje besede preklical.

12. seja je bila 20. dec. Nadaljevalo se je v razgovoru o učiteljskih plačah in odpravi šolnine, ktera je po VIII. členu šolske postave od 1. oktobra 1874 na Štajarskem odpravljena. Po Lohningerjevem nasvetu se ima za šolnino naložiti po 7 kr. od goldinarja na direktne davke in ta predlog je obveljal; sprejele so se potem vse točke predloga.

Deželni zbor Goriški

Šesta seja 10. dec. ni bila posebno važna. Deželni glavar poroča, da je izročil ministerstvu peticijo zbora za izbrisanje enoletnega davka v tistih krajih, ktere je slaba letina najhuje zadela. Pravi, da so bile na Dunaji razmere že znane, in da se je od cesarja nadjati pomoči. Doljakov predlog, zaradi nekterih prenaured v deželnem in odborovem organičnem redu se ni mogel rešiti, ker so štirje deželni odborniki zapustili dvorano, češ, da obravnavanja te stvari ne smejo se vdeležiti, in potem ni bilo več postavnega števila poslancev v zbornici; zato je deželni glavar sklenil sejo.

V 7. seji se izroči vladina predloga o načrtu postave zastran vredbe zdravstvenega poslovanja v občinah posebnemu odseku 5 udov. Ritter in tovarši stavijo nujni predlog, da se državnemu zboru tudi letos izroči peticija za Predilsko železnico. Ves zbor se sestavi kot odsek, da naredi vlogo do druge seje. V deželno komisijo se voli baron Tacco. V prejšnji seji stavljeni Doljakov predlog, po kterem naj se odpravi določba, da morajo deželni odborniki v mestu bivati, se izroči prej voljenemu odseku.

Bere se tudi interpelacija do vlade, ali hoče ohraniti goriškemu deželnemu šolskemu

svetu popolno neodvisnost od c. k. namestništva v Trstu, ktero, kakor se je zvedilo, zdaj vse dopisovanje med ministerstvom in tem svetom posreduje. Vladini zastopnik odgovarja, da bo predložil interpelacijo vladí in o svojem času o nji poročal.

Deželni zbor Moravski.

V seji 17. dec. je predložil posl. Skopalik dopis več občin, ktere se strinjajo s postopanjem desnice proti temu, da večina ni dovolila branja pisma narodnih poslancev. Posl. Dvorczak interpeluje vladó, zakaj se ne izpeljuje sklep deželnega zbora od 1871 leta zaradi ravnopravnosti obeh jezikov pri notranjem uradovanju deželnih uradnj. Ravno tako se je pralašala vlada, zakaj je odpravila ljudstvu tako koristne posojilnice. To ravnanje vlade je zbudilo veliko nevoljo. Deželni glavar pravi, da bo izročil interpelaciji deželnemu predsedništvu. Predsednik baron Weber pravi, da vladino ravnanje ljudstva ni nikakor vznemirilo. (Klici na desni: Oho!)

V seji 19. dec. je odgovoril deželni predsednik bolj obširno na prej omenjeno interpelacijo. Trdi, da je bila odprava posojilnic sreča za moravsko ljudstvo, ker se je denar za tabore itd. zapravljaj; dalje pravi, da je prepričan, da desnjaki niso zastopniki slovanskega moravskega ljudstva, na kar dr. Pražak odgovarja. — Poslanec Kusy obžaluje besede deželnega predsednika in zburjenost, ktero so napravile. Župnik Weber in drugi stavijo predlog, da se ima kaplanom v občinah in nekterih mestih dati aktivna in pasivna volilna pravica.

Dopisi.

Iz Velesovega 22. decembra. Ko smo v roke dobili „Slovenca“ št. 27, smo se zavzeli nad hrupom, kteri se je v deželnem zboru vnel zaradi umrlega dr. Spazzapana. Vajeni smo prištevati doktorje olikanim ljudem, zato si pa tudi ne moremo prav pojasniti postopanja gospoda Tineta Zarnika v peti seji deželnega zbora, in misel nas obhaja, da je dr. Zarnik gotovo v silni zmoti o tej zadevi. Da se tedaj gospod pomiri in mu kri prehudo ne zavrè, kar bi utegnilo škodovati njegovemu zdravju, mu hočemo to reč nekoliko pojasniti.

Najprvo opomnimo gospoda, da je svoboda za vse državljane, toraj tudi za duhovne. Po pameti nihče ne more koga siliti, da bi komu skazal dobroto, ktere se on brani in jo zaničuje; enako nima nikdo pravice tirjati od duhovnov, da bi morali na pokopališče spremiti umrlega, kteri duhovna kot duhovna sovraži, njegov stan zasmehuje, in si morda še v sramoto šteje z njim priti v dotiko. Kaj takega zahtevati, bi ne bilo svobodoljubno, bi bilo veliko več turška sila. To, gospod dohtar, boste brez daljnega skazovanja gotovo sami spoznali, saj ste dohtar, in sicer dohtar prava in olikan in izobražen mož.

Imam pa še eno opazko za Vas. Gospodu Dežmanu se je posebno to važno zdelo, ker je najdel v vedenju gospoda dekana Grabrijana nekake nasprotnosti: „Spazzapan, pravi omenjeni gospod, je prejel eno funkcijo, sv. olje, a druga funkcija, katoliški pogreb, se mu je odrekla.“ K tem besedam ste vi „Bravo!“ zavpili. Ko bi bila vidva z gospodom Dežmanom raji molčala, bila bi saj bolji moža ostala, tako pa sta čenčala o rečeh, kterih ne razumeta. Mislita li, da sv. olje Boga sili, zveličati človeka, da si se ta tega brani? Ali ne veste, da je človek prosta stvar, in da mora človek imeti voljo, želje in kršanske sklepe pri prejemanju

zakramentov sv. pokore in sv. olja, da imata svoj rešilni vpliv do človeka, ki ju prejme? Ranjki Spazzapan je zaničeval zakramente, še na smrtni postelji se jih je branil. In Vi pravite: Spazzapan je bil v sv. olje djan, toraj je izveličan in zveličanemu se ne sme odreči katoliški pogreb. Ali bi ne bilo za vaji oba boljše, da bi bila molčala, vsaj bi svet ne bil zvedel vajine revšine v kršanstvu.

Vrh tega pa imajo duhovni še drug poseben tehten razlog, da se sovražnikom vere in cerkve odreče cerkveni pogreb. Cerkvene šege pri pogrebu niso prazne ceremonije za lepši sprevod mrličev, cerkev ž njimi sega v večnost, moli za rajnkega, kteri, kakor te molitve pravijo, je bil veren, ga priporoča usmiljenju božjemu in omeni v svojih molitvah, da je veroval in v Boga zaupal, naj bi toraj prejel večno življenje. Duhoven bi toraj, ko bi vidva z g. Dežmanom prav imela, bil primoran v crkvenem oblačilu očitno moliti in bi v molitvi Bogu lagal, on, služabnik cerkve in božji, bi se norčeval s cerkvijo in Bogom, in svete šege pri pogrebu rabil za zijala in komedijo. Kaj takega pa, to bosta brez dvoma tudi vidva gospoda spoznala, cerkev nikdar ne bo pripustila, ker ni človeška, ampak je božja naprava in ima obljubo vednega obstanka, ker ni dekla, da bi služila, ampak mati, ki za svojo ljubezen tirja pokoršino od svojih otrok.

Iz tega bosta morda razvidela, da gospod dekan Grabrijan ni zaslužil vajnih hudih napadov. Ko smo dotično obravnavo deželnega zbora čitali, dozdevalo se nam je, da tako vedenje, kakor je bilo tukaj Vaše, gospod dohtar, bolj pristaja za krčmo, kakor pa za visoki deželni zbor. Za Vas pa, gospod Dežman, bi bilo prav, ko bi bili bolj dosledni; skrbite kot župan za blagor mesta Ljubljanskega, skrb za cerkev pa prepustite drugim. Vam za to skrb vsega manjka, Vi za njo nimate ne volje, ne zmožnosti in ne poklica.

Z Gorenjskega, 20. decembra. Nek g. učitelj podučuje 4 otroke, naj si bo že francosko ali laško, vsak dan eno uro. Za ta trud dobi od otroka po 50 kr. na mesec; torej za delo, ki potrebuje okoli 240 ur skoz leto, 20 gld. Ako ravno ta gospod za službo organistovo zahteva 100 gld., komur se to ne bo zdelo preveč? Da porazumljenje na več krajih zaradi organistove plače ne bo ravno lahko, to je gotovo, in prigodilo se bo, da bodo pač marsiktere orglje počivale, kakor se to zgodi že zdaj v St. J. na Gorenjskem in morebiti še kje drugod. Ondi, kjer so dohodki za omenjeno službo že odločeni in dobri, se sitnosti ni bati; toda drugače je tam, kjer obilnih dohodkov primanjkuje. Ljudem pri vsih davkih, ktere že imajo, še gledé tega prav veliko nakladati, to na noben način ne kaže. Iz tega vzroka toraj se ne da nikakor opravičiti, ko bi se hoteli g. učitelji ravnati po enem tarifu „ne dober kup“. Cerkvenim predstojnikom pa o ti zadevi ni treba posebnih skrbi. Koliko je namreč cerkev po Slovenskem in sploh na svetu, ktere nimajo orgelj in vendar se razlega tudi v njih prelepo petje. S tem bo zadovoljnemu biti gg. duhovnom in farmanom. Ako pa ne, družega ne bo kazalo, kakor pripravnim mladencem kmečkega stanu dati priložnost v orgljanji izuriti se, da jim bo mogoče ob enem opravljati službo cerkovnika in organista. Želeti pa je skoz in skoz, naj bi g. učitelji ne obrnili cerkvi popolnoma hrbta, ampak naj bi delali z duhovni vred v prid vere, naroda in domače umetnije, naj bi toraj tudi gledé službe organistove previsoke plače ne zahtevali.

Domače stvari.

(„Učiteljski Tovariš.“) Ker je v kratkem zamrl „Slovenski Učitelj“, ki je izhajal letos v Mariboru, češ, da na svojo stran spravi narodne učitelje ter jih vodi v duhu novega časa, kar se da, brez cerkve, imajo slovenski učitelji zdaj zopet edinega „Tovariša“, list za šolo in dom. Njemu nasproti je „Laibacher Schulzeitung“, ktera bi najrajše videla, da bi zamrl tudi „Uč. Tovariš“, da bi potem sama gospodovala svobodno. Nevarno in žalostno je bilo gledati, kako se je po Učitelju jel delati razpor v narodnem taboru učiteljskem; sedaj je nekoliko ta sramota in nevarnost odvrnjena. Pač ni dvombe, da se bodo narodni učitelji, katerim je mar slovenska šola, poprijeli „Tovariša“, saj jim je to prav za prav tudi dolžnost. Pa tudi drugim radoljubom in duhovnikom bodi priporočen v podporo, kajti šoli je bila in ostane mati sv. katoliška cerkev, naj se ugovarja zoper to karkoli, in dokler „Tovar.“ vreduje časti vredni g. M. Močnik, ki v vabilu na njegovo naročbo za l. 1874 naravnost piše: „kakor do sedaj, tako tudi po sedaj svobode in prostomiselnosti ne bode mo s tem iskali, da bi napadali vero in drugo, kar je našemu kršansko-slovenskemu ljudstvu ljubo in drago. — Ker drugi zagovarjajo brezversko (konfessionoloss) šolo, naj pa „Učiteljski Tovariš“ zagovarja versko šolo, ko piše za verno katoliško ljudstvo, — ker pa vero zagovarja, ne more napadati stanu, kateri nosi versko idejo, t. j. svečeniškega stanu . . . „Učit. Tov.“ piše dalje slovenskim starišem, slovenskim šolam, in slovenskim učiteljem daje navode; tedaj bo pred vsim varoval domače svetinje, oziral se na potrebo domačih ljudskih šol . . . „Učit. Tov.“ si šteje v zaslugo, da je v zadnjih treh tečajih kazal Slovencem, kaj jim je bil Metelko, namreč dobronik učiteljem in učencem, in kaj je storil za slovstvo; v prihodnje pa hoče razlagati poleg družega, kaj je bil narodu slovenskemu ranjki Peter Hitzinger, neutrudljiv pisatelj in iskren domoljub, ter se nadeja tako vstreti vsem, kateri čislajo pravo marljivo delovanje. — „Tovariš“ ostane tedaj tudi v prihodnjem letu to, kar je bil v 12 letih, katoličan in Slovenec, kakoršni so menda tudi učitelji in šole, za ktere piše. Komur dopada taka pisava, naj ga bere, naj ga podpira. Veljal bo za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Naročnino sprejema založništvo (Miliceva tiskarna na starem trgu št. 33.). — List 24. t. l., kateri ima poleg tega vabila na naročbo v sebi „Spisne vaje. Gnjilovica in vrtna prst; kako se pozna prst. Spomini na Dunaj in okolico. Dopisi in novice (posebej „Schulzeitungi“ v odgovor, drugim pa v dobrotno premišljevanje). Razpisi in premembe itd. — se je razposlal mnogim domoljubom duhovskim in svetovnim v ta namen, da si ga blagovoljno naročijo ali priporočijo, kar vedo in premorejo.

(Sokol) bode imel 28. t. m. svoj občni zbor in pri ti priliki volil nov odbor.

(Slovensko gledališče.) Danes, na Božični dan, napravi dramatično društvo dobrodelno predstavo za ljubljanske uboge z igro „Požigalčeva hči“. Zavoljo dobrotnega namena je želeli obilnega obiska.

(Brencelj) št. 19, 20 in 21 pride brž po praznikih na svitlo.

Razne novice.

— V Sodražici je bil 21. t. m. ogenj in je neki pogorelo 7 hiš. Natančnejšega poročila še pričakujemo.

— G. Ivan Vončina bil je 22. t. m. enoglasno izvoljen za župana Zagrebskega.

— V odbor Črnomeljske čitalnice so bili 14. t. m. izvoljeni: g. Božidar Kuralt za predsednika, g. Dragotin Milar za denarničarja, gg. Valentin Bergant, Jožef Majerle, France Krašovic, Jožef Stariha, Janez Kolbezen pa za odbornike.

— G. Matija Koren, čigar naglo smrt smo že v soboto naznanili, bolehal je že dalj časa. Večer pred smrtjo sedel je še v družbi nekterih svojih prijateljev in pogovarjal se z njimi o smrti dr. Spazzapana ter jim neki rekel, kako žalostno je, če človek živi in umrje brez Boga in brez svetih zakramentov. Ob navadni svoji uri šel je k počitku zadnjokrat. Imel je navado zgodaj vsrajati in iti k sveti maši, potem pa po svojih opravilih. A drugi dan bila je soba še zaprta in ključ je od znotraj tičal v vratih, ko je pismonoša prišel s pismi. Klicali so ga in trkali na vrata, ker pa le ni bilo ne glasu ne družega znamenja, vdrl je ključar vrata v pričo deželnih poslancev Lavrenčiča, Kramariča in Pakiža, ki so ga našli v postelji mrtvega. Ležal je vznak, roke je imel sklenje čez prsi, odeja pa je bila lepo zravnan, kakor se je zvečer z njo odel, kar je bilo znamenje, da je mirno in brez vsega trpljenja umrl. Smrt je prišla sicer nenadoma, a upamo, da ga ni našla nepripravljenega. Ko je prišel namreč v Ljubljano k deželnemu zboru, bila je njegova skrb za sveti adventni čas prejeti sv. zakramente, v frančiškanski cerkvi videli so ga pri sv. obhajilu. G. Koren je bil obče čisljan in spoštovan, ne samo v Planini in po Notranjskem, ampak tudi po vsih družih krajih, kjer so mirnega in prijaznega moža poznali. Deželni poslanec je bil že od l. 1861 ter je kot skušen in zlasti v domačih in občinskih rečeh izveden mož poslanec dal marsikter dober svet. V soboto popoldne spremila je veliko množica ljudi z deželnimi poslanci vred truplo ranjkega na ljubljanski kolodvor, od kodar se je prepeljalo čez Rakek v Planino, kjer so ga v nedeljo 21. t. m. popoldne pokopali. Naj v miru počiva!

— Znameniti tat Uranič, kateri je pred nekoliko meseci iz ljubljanskega grada ušel, je zopet zasačen, ravno tako je prijela sodnija nekega Pehani-ja, kterege je zasledovala zaradi ponarejevanja bankovcev že dalj časa, ki je pa v kljub temu neki tako dolgo mirno v Celji bival, dokler ga niso izdala pisma, ki jih je skrivcem pisal. —

Prijeli so tudi nekega Jančana, ki je bil na gradu zavoljo znanega turnarskega pretepa, potem pa, ko je bil izpušen, hodil se na grad po znamenjih pogovarjat z jetniki. Straža ga je že večkrat proč podila, zdaj pa, ko ni nič pomagalo, ga je obstrelila in potem ljubljanski policiji oddala. Je neki malo prida človek.

Zarad velikih božičnih praznikov pride prihodnji list „Slovenca“ še le v soboto zvečer na svitlo.

Poslano.

Vprašanje do mestnega magistrata.

Ali so „ribje ulice“ privatno dvorišče g. Krišperja, ali pa javna mestna pot?

Če so privatno dvorišče, naj bi se to občinstvu naznanilo, ali pa naj bi se popolnoma zaprle. Če so pa javna mestna pot, kako je to, da so noč in dan zaježene, tako da se včasih memo vpreženih konj in do vrha naloženih vozov ni mogoče plaziti na veliki trg. Po noči v temi pa gorje nesrečnežu, ki zabrede med

naložene zaboje in kola! Vesel mora biti, če si kakega uda ne zbije. Prosimo odgovora.

Več meščanov,
ki imajo radi prosto pot.

Razpisano:

Služba sodarja na vinorejski šoli v Slapu na Vipavskem, 180 gl. l. plače in stanovanje. Tudi si postransko še kaj prisluži. Prošnje se vložé do konca t. l. pri deželnem odboru Kranjskem.

Služba vradniškega služabnika v Mokronogu, s 300 gl. l. plače, ali pa z 250 gl. in 25% doklade. Prošnje se vložé do 17. jan. 1874, pri kresijski sodniji v Novomestu.

Služba II. učitelja v Mengšu, s 400 gl. l. plače. Prošnje se vložé do konca t. l. pri okrajnem šolskem svetu v Kamniku.

Služba višjega sodnika v Gradcu. Prošnje se vložé do konca dec. pri predsedništvu višje sodnije v Gradcu.

Služba učitelja za nemški jezik, odgojo in metodiko, na c. k. učiteljski pripravnici v Ljubljani. Prošnje se vložé do 15. jan. pri kranjskem dež. šolskem svetu.

Duhovske spremembe.

V Ljubljanski škofiji je 13. t. m. umrl č. g. Nace Jerin, fajmošter v pokoju.

V Lavantinski škofiji: Č. g. Jože Hajšek postal je župnik pri sv. Antonu na Pohorji.

Telegrafične denarne cene

23. decembra.

Papirna renta 69 10. — Srebrna renta 74.50. — 1860letno državno posojilo 103.—. — Bankne akcije 996 — Kreditne akcije 228.25. — London 113 60. — Srebro 108 50. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 910 1/2.

Denarstvene cene.

22. decembra.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69 40	69.60
5% renta v srebru	74.—	74 20
Srečke (lozi) 1854 l.	99.—	96 50
„ „ 1860 l. celi.	102.50	103.—
„ „ 1869 l. pol.	109.—	110.—
Premijski listi 1864 l.	130.—	131.50
Zemljišne odveznice.		
Štajerske po 5%	93.—	—.—
Krajske, koroške in primorske po 5%	85.—	89.—
Ogeške po 5%	75.—	75.75
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	74.—
Sedmogradske po 5%	73.—	74.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	997.—	997.—
Unionske banke	98.—	98 50
Kreditne akcije	238.—	238.50
Nižoavstr. eskomptne družbe	885.—	895.—
Anglo-avstr. banke	129.—	129.50
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	171.—	172.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	—.—	117.—
„ 50 „ „ „	—.—	63.—
Rudenske „ 40 gl. a. v.	23.50	24.—
Šalmove „ 40 „ „ „	34.—	35.—
Alfij-jeve „ 40 „ „ „	—.—	22.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	31.50	32.—
St. Genois „ 40 „ „ „	22 50	21.50
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	20.50	21.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	21.—	23.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.41	5.42
Napoleonsdor	9.1150	9.12
Srebro	1.6925	109.25

Janez Fabian,

štacunar pred šolami v Ljubljani, prodaja pravo

afrikansko kadilo,

in zraven tudi neko primes, ki temu kadilu posebno prijeten duh daje. Tako namešano kadilo že dalj časa rabijo na Dunaji, v Gradcu in tudi po družih mestih; zadnji čas so ga jeli rabiti v Ljubljani v škofijski cerkvi in pri sv. Jakopu. (19—1)